

Jaarverslag 2018

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

INLEIDING

Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk beleggen op een maatschappelijk verantwoorde manier in te richten. Het fundament van het beleid op gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (hierna: MVB) bestaat uit vijf pijlers. Ieder half jaar brengt Pensioenfonds Vervoer verslag uit van de ontwikkelingen rondom de beleidspijlers en de stappen die zijn gezet in de verdere ontwikkeling van het verantwoord beleggingsbeleid.

Ontwikkelingen rondom het maatschappelijk beleggingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer

In 2018 heeft Pensioenfonds Vervoer verdere stappen gezet in de ontwikkeling en implementatie van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen van 2018:

- In de eerste helft van 2018 heeft Pensioenfonds Vervoer verantwoording afgelegd aan zowel de *Principles for Responsible Investment* (PRI) en Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) over MVB en ESG integratie binnen de beleggingsportefeuille. Jaarlijks geven deze organisaties scores aan pensioenfonds en vermogensbeheerders die bij hen aangesloten zijn. Deze scores zijn een indicatie van de wijze waarop deze organisaties omgaan met MVB.
  - De PRI heeft Pensioenfonds Vervoer op vijf hoofdonderdelen gescoord. Op vier onderdelen scoorde Pensioenfonds Vervoer beter dan onze groep van gelijken (*peer group*) en op één onderdeel scoorde het fonds hetzelfde als de groep.
  - VBDO heeft Pensioenfonds Vervoer op vier hoofdonderdelen gescoord. Pensioenfonds Vervoer kreeg 2 sterren (5 sterren was de hoogst haalbare score). Ten opzichte van 2017 is Pensioenfonds Vervoer 9 plaatsen gestegen op de ranglijst; van nummer 29 naar 20.
- In 2017 is Pensioenfonds een traject gestart dat gericht was op de ontwikkeling van een nieuwe aandelenportefeuille waarin MVB in de basis is verankerd. Dit traject is eind mei 2018 voltooid met het implementatie van vier nieuwe aandelenportefeuilles. Meer informatie hierover vindt u in de paragraaf over ESG-integratie.
- In het tweede kwartaal van 2018 heeft Pensioenfonds Vervoer het beleid voor MVB geactualiseerd. In de nieuwe versie van het beleidsdocument zijn aanvullende criteria toegevoegd voor het uitsluiten van ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Dit was een uitbreiding van uitsluitingenbeleid tot dan toe.

- Eind 2018 heeft Pensioenfonds Vervoer besloten het IMVB-convenant te ondertekenen. IMVB staat voor *Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen*. Met dit convenant sluiten Nederlandse pensioenfondsamen met maatschappelijke organisaties, vakbonden en overheid de handen ineen om invloed uit te oefenen en problemen in de keten van ondernemingen te voorkomen en aan te pakken. Dit doen zij zowel op het gebied van mensenrechten als milieu.

Ontwikkelingen binnen de MVB pijlers

Doelinvesteringen

Doelinvesteringen zijn investeringen waarvan we verwachten dat ze bijdragen aan het verwezenlijken van de Sustainable Development Goals (SDG) van de VN. Pensioenfonds Vervoer heeft twee soorten doelinvesteringen, gezamenlijk ter grootte van € 50,5 miljoen (eind december 2018). De eerste is het Actiam Microfinancieringsfonds, de tweede het Actiam-FMO SME Finance Fund dat leningen verstrekt aan financiële instellingen in opkomende- en ontwikkelingslanden. Een voorwaarde voor het verstrekken van een lening is dat deze wordt gebruikt voor het verstrekken van MKB-kredieten.

ESG integratie

‘ESG-integratie’ betekent dat we in het beleggingsproces ook rekening houden met *environmental, social & governance* zaken (gezamenlijk: ESG). Net als in voorgaande jaren worden in 2018 alle beheerders van aandelenportefeuilles en vastrentende waardenportefeuilles op ESG-integratie geanalyseerd en beoordeeld.

We hebben een nieuwe aandelenportefeuille ontwikkeld, waarbij we extra letten op een aantal zaken: de CO₂ uitstoot van de ondernemingen moet ieder jaar 10% lager zijn dan de wereldwijde aandelenindex voor ontwikkelde landen. Daarnaast willen we dat de portefeuille ieder jaar 10% beter scoort ten aanzien van werknemersrechten dan de wereldwijde aandelenindex. Pensioenfonds Vervoer gaat de komende tijd deze portefeuilles in detail volgen.

Stemmen

In 2018 heeft Pensioenfonds Vervoer tijdens 99,8% van de aandeelhoudersvergaderingen van de vergaderingen waar we konden stemmen ook daadwerkelijk gestemd.

In enkele landen stemmen we niet omdat stemmen erg duur is door lokale wet- en regelgeving. Van de voorstellen waarover is gestemd, is 97% ingebracht door het management en 3% door aandeelhouders. De belangrijkste onderwerpen waar het pensioenfonds tegen voorstellen van het management heeft gestemd, waren ‘beloning’ en ‘benoeming van bestuurders’. Van de aandeelhoudersvoorstellen viel 55% in de categorie ‘goed bestuur’ (bijvoorbeeld beloningsbeleid, voorstel benoeming directielid), 34% in de categorie ‘sociaal’ (bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden, diversiteit van management) en

11% in de categorie 'milieu' (bijvoorbeeld rapporteren over CO₂-uitstoot). Pensioenfonds Vervoer heeft in een meerderheid van gevallen voorgestemd bij voorstellen op het gebied van goed bestuur en milieu.

Voor meer informatie verwijzen u naar de stemrapportages op onze website.

Dialoog met het management van ondernemingen (engagement)

Engagement heeft als doel om via een dialoog met bedrijven verbeteringen bij deze bedrijven door te voeren. Het feit dat de dialoog wordt aangegaan, betekent lang niet altijd dat deze bedrijven slecht opereren. Wel betekent het altijd dat er op één of meer onderdelen ruimte is voor verbetering. Hermes Equity Ownership Services (EOS) voert namens Pensioenfonds Vervoer de dialoog met ondernemingen wereldwijd. Zij praten over ESG en de strategie, risico's en communicatie.

In 2018 heeft Hermes EOS met 531 bedrijven uit de portefeuille van Pensioenfonds Vervoer gesprekken gevoerd. Deze bedrijven vertegenwoordigen gezamenlijk ca. 54% van de waarde van de aandelenportefeuille van Pensioenfonds Vervoer.

In de categorie milieu werd het meest gesproken over klimaatverandering (dialoog met 201 bedrijven). Binnen de categorie 'sociale thema's' ging de dialoog vooral over mensenrechten (95 bedrijven). Bij de dialoog over goed bestuur was het meest besproken thema de vergoeding van het bestuur (208 bedrijven).

Voor meer informatie verwijzen we u naar de engagementrapportages op onze website.

Uitsluitingen

Eind 2018 stonden 47 bedrijven op de uitsluitingenlijst. Dat betekent dat we niet in deze landen en bedrijven beleggen. In 2018 zijn 22 nieuwe bedrijven toegevoegd aan de uitsluitingenlijst. 8 bedrijven zijn van de lijst verwijderd.

De redenen voor uitsluiting zijn:

- Schending van mensenrechten: 12 bedrijven
- Betrokkenheid bij controversiële wapens: 24 bedrijven
- Milieuverontreiniging: 5 bedrijven
- Schendingen van werknemersrechten: 3 bedrijven
- Corruptie: 3 bedrijven

Ook staan er zes landen op de uitsluitingenlijst. Dat betekent dat Pensioenfonds Vervoer geen obligaties in de portefeuille heeft die door de overheid of aan de overheid gerelateerde instanties van uitgesloten landen uitgegeven worden. Commerciële bedrijven uit de uitgesloten landen kunnen wel onderdeel van de portefeuille zijn.